corde non dimittimus, et (a) illud rursus a nobis exigitur quod nobis jam per pœnitentiam dimissum fuisse gaudebamus. Igitur dum per indulti temporis spatium licet, dum judex sustinet, dum conversionem nostram is qui culpas examinat, exspectat, conflemus in lacrymis duritiam mentis, formemus in proximis gratiam benignitatis, Et fidenter dico quia salutari hostia post mortem non indigebimus, si ante mortem Deo ipsi hostia fuerimus.

A αὐτῷ ὑπῆρχεν ἤδη ἀφιέμενον. Ἐξ ὧν δηλονότι ῥηθέντων καθίσταται, ἐὰν μὴ ἐκ καρδίας συγχωρήσωμεν τὰ εἰς ἡμᾶς πλημμεληθέντα, κἀκεῖνα πάλιν εἰσπραχθησόμεθα, ἅπερ διὰ μετανοίας συγχωρηθέντα ἐν χαρᾷ ὑπήρχομεν. Ἐν ὅσῳ οὖν καιρὸν ἀνέσεως παρὰ τοῦ κριτοῦ εἰλήφαμεν τοῦ τὰ πταίσματα ἡμῶν ἐτάζοντος, τὴν γὰρ ἐπιστροφὴν ἡμῶν ἐκδέχεται, δάκρυσι τὴν ὠμότητα τοῦ νοὸς κατατήξωμεν, καὶ πρὸς O τοὺς πλησίους τυπῶμεν χάριν ἀγαθότητος· καὶ πεποιθὼς λέγω, ὅτι σωτηρίου θυσίας οὐ χρήζομεν, ἐὰν πρὸ τοῦ θανάτου Θεῷ θυσία αὐτοὶ ὑπάρχωμεν.

(a) Primus Theod. et primus Gemet., Bigot. et Lyr., *et illud rursus exigimur.*

VARIÆ LECTIONES PROLIXIORES,

Quæ brevibus notis comprehendi non potuerunt, litteris Α, Β, Γ, Δ, etc., designatæ.

Α Θυσία προσκομισθήσεται παρευθὺς οὖν ἀπελθὼν οὕτω πεποίηκεν ἡμῶν δὲ περὶ πραγμάτων ἑτέρων ἀσχολουμένων καὶ τὰς παρερχομένας ἡμέρας μὴ ἀριθμούντων αὐτὸς ὁ τελευτήσας ἀδελφὸς ἐν μιᾷ νυκτὶ κοπιόσῳ τῷ γνησίῳ αὐτοῦ ἀδελφῷ καθ' ὕπνους ἐφάνη. Αὐτὸς δὲ τοῦτον θεασάμενος ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων, ἀδελφὲ ἐν ποίοις ἐκεῖσε ὑπάρχεις. Πρὸς ὃν αὐτὸς ἀπεκρίθη, ἕως μὲν τοῦ νῦν πάνυ κακῶς ὑπῆρχον. Ἀρτίως δὲ καλῶς ὑπάρχω· σήμερον γὰρ τὴν ἁγίαν κοινωνίαν ἀπέλαβον. Τοῦτο δὲ αὐτὸς κοπιόσος παρευθὺ ἐν τῷ μοναστηρίῳ, etc.

Β Περὶ αὐτοῦ κοπιόσος ἑώρακεν ἐν τῷ συνᾴδειν τὴν ὀπτασίαν τῇ συμπληρώσει τῆς θυσίας. Φανερῶς οὖν δείκνυται ὅτι διὰ τῆς σωτηριώδους θυσίας ὁ τεθνηκὼς ἀδελφὸς, etc.

Γ Γρηγόριος. Ὀλίγοι τῶν τελευτησάντων ἐπιστηρίζουσι τῶν ζώντων **475** τὰ ἔργα. Ἵνα μὴ εἰς δειλίαν καταπέσωμεν. Κάσιος γὰρ ὁ τῆς πόλεως Ναρνίας ἐπίσκοπος, ἀνὴρ πάνυ τῷ βίῳ εὐλαβέστατος καθ' ἡμέραν τῷ Θεῷ.

Δ Ἀποστόλων ἔρχη πρός με καὶ ἀποδίδωμί σοι τὸν μισθόν σου. Ὅστις μετὰ χρόνους ἑπτὰ ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τῆς τῶν ἀποστόλων ἑορτῆς ἐν τῷ ἐπιτελέσαι αὐτὸν τῆς ἁγίας λειτουργίας τὰ μυστήρια, μεταλαβὼν τῆς θείας κοινωνίας, τῶν δεσμῶν ἀπελύθη τοῦ σώματος.

Ε Καὶ τοῦτο δὲ ἀκοῇ παρείληφα περί τινος ἐν αἰχμαλωσίᾳ παρὰ τῶν πολεμίων ὑπάρχοντος καὶ ἁλύσεσι δεδεμένου, ὅτι ἡ τούτου σύμβιος ἐν ἡμέραις ὡρισμέναις θυσίαν ὑπὲρ αὐτοῦ προσφέρειν εἴωθεν· ὅστις μετὰ χρόνους ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ὑπέστρεψε σύμβιον, ἐν ποίαις ἡμέραις αἱ ἁλύσεις, etc.

Ζ Διηγήσαντο. Ὁ γὰρ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ προηγησάμενός με (forte μου) πατριάρχης Ἀγάθων, αὐτὸν τῆς πόλεως Πανόρμου ἐπίσκοπον ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐλθεῖν ἐκέλευσεν, ἐν δὲ τῇ θαλάσσῃ ἐρχόμενος ἀνάγκην σφοδροτάτην ὑπέμεινεν, ὥστε λοιπὸν ἀπελπίσαι αὐτὸν ἐκ τοῦ κινδύνου τῶν τοσούτων κυμάτων διασώζεσθαι. Ναύτης δέ τις ἐκ τῶν σὺν αὐτῷ πλεόντων Βαρακὰς τῷ ὀνόματι ὅστις καὶ τῆς αὐτῆς ἐκκλησίας κληρικὸς ὑπάρχει ὄπισθεν τοῦ πλοίου ἐν τῷ καράβῳ συρόμενος τοῦτον ἐκυβέρνα. Τοῦ δὲ σχοινίου, etc.

Η Θλιβόμενος νεκρὸν τοῦτον εἶναι ὑπελάμβανε. Διὰ δὲ τῆς ἀγάπης διακονίαν ἣν ὑπὲρ τῶν νεκρῶν χρεωστῇ πεποίηκεν ὑπὲρ γὰρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τῷ παντοδυνάμῳ Θεῷ θυσίαν προσενεχθῆναι ἐκέλευσεν. Τούτου δὲ γενομένου ἀνακαινίσαντες τὸ πλοῖον ἐν τῇ Ἰταλίᾳ κατῆλθον. Ἐν τῇ πόλει δὲ πόρτου καταντήσαντες ἐκεῖσε τὸν ναύτην εὗρον ὅνπερ τελευτῆσαι ἐνόμιζον· ἐπὶ δὲ τῷ ἀπροσδοκήτῳ τούτῳ θαύματι ἀγαλλιασθεὶς ὁ ἐπίσκοπος ἤρξατο αὐτὸν ἐπερωτᾷν πῶς τοσαύτας ἡμέρας, etc.

Θ Ὕπνῳ κατενεχθεὶς μήτε πάλιν παντελῶς γρηγορῆσαι δυνάμενος μέσου δὲ τῆς θαλάσσης ὑπάρχοντος αὐτοῦ ἐφάνη τις αὐτῷ ἄρτον εἰς πλησμονὴν κομίσας. Φαγὼν δὲ καὶ ἐμπλησθεὶς δύναμιν ἀνελάβετο. Οὐ μετὰ πολὺν δὲ χρόνον ἐπερχόμενον πλοῖον ἐκ τοῦ κινδύνου καὶ τῆς τῶν κυμάτων, etc.

Ι ἢ μετὰ δεσμοὺς ἐλευθερίαν ζητεῖν· Ὀφείλομεν οὖν τὸν παρόντα κόσμον ὅλῳ τῷ λογισμῷ παροικτρώσασθαι θεωροῦντες αὐτὸν ἤδη λοιπὸν τὰ λείποντα· καὶ μετὰ δακρύων τῷ Θεῷ καθημερινὰς θύειν θυσίας διὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. Αὕτη γὰρ καὶ μόνη ἡ θυσία ἐκ τοῦ αἰωνίου θανάτου τὴν ψυχὴν ῥύεται. Καὶ διὰ τοῦ μυστηρίου τούτου εἰς ἀνάμνησιν ἐρχόμεθα τοῦ θανάτου τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὅστις ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς **476** οὐκέτι λοιπὸν ἀποθνήσκει. Ἀθάνατος δὲ καὶ ἄφθαρτος, etc.

Κ ἀλλ' εἰς τὰ τῶν πιστῶν στόματα ἐκχέεται. Ἐν τούτῳ οὖν κατανοήσωμεν ὁποία ὑπάρχει αὐτὴ ἡ θυσία, ὅτι διὰ τὴν ἡμετέραν ἀπολύτρωσιν τὸ πάθος τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ πάντοτε μιμεῖται. Τίς δὲ τῶν πιστῶν διστάσαι δύναται ὅτι ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἱερῆς θυσίας ἐπὶ τῇ τοῦ ἱερέως φωνῇ οἱ οὐρανοὶ ἀνοίγονται ἐν ἐκείνῳ τῷ μυστηρίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ οἱ τῶν ἀγγέλων χοροὶ ἐκεῖσε παραγίνονται τὰ ὑψηλὰ μετὰ τῶν ταπεινῶν συμμιγνύμενα, τὰ ἐπουράνια μετὰ τῶν ἐπιγείων, ἕν τι ἐξ ὁρατῶν καὶ ἀοράτων γινόμενα. Ἀνάγκαιον, etc.

C

Λ ὑπὲρ ἡμᾶς τῇ (forte ἡ) θυσία προσφέρεται, ὅταν ἡμᾶς ἑαυτοὺς μιμητὰς ποιήσωμεν. Τοῦτο δὲ ἀναγκαίως ἡμᾶς παραφυλάττεσθαι χρὴ, ἵνα καὶ μετὰ τὸν τῆς εὐχῆς, etc.

Μ ἡμῶν ἐν τῷ αὐτῷ φόβῳ φυλάξωμεν μὴ ἐῶντες ὑπὸ λογισμοῦ χαυνώσεως τοῦτον διαλυθῆναι μηδὲ ματαίᾳ τοῦ νοὸς εὐφροσύνῃ τοῦτον διαλυθῆναι μηδὲ ματαία τοῦ νοὸς ὑπαρπάσῃ, καὶ τὸ κέρδος τῆς κατανύξεως διὰ τὸ ἀνασφαλές το χαύνου λογισμοῦ ἡ ψυχὴ ἀπολέσῃ. Τοῦ γὰρ καὶ Ἀννὰ, ὅπερ ᾐτήσατο καρπώσασθαι ἠξιώθη. Ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἐν δάκρυσι δέησιν ἐν τῷ αὐτῷ φρονήματι τοῦ λογισμοῦ ἑαυτὴν διεφύλαξε, etc.

Ν δῶρόν σου. Ἐν τούτῳ οὖν τῷ πράγματι κατανοῆσαι (forte κατανόησον) ὅτι ἐν ὅσῳ πάντα τὰ πταίσματα δι' ἀποδωρὰς (forte ἀποδόσεως) τοῦ δώρου λύονται, ποῖον βαρὺ ἁμάρτημα τὸ τῆς μνησικακίας ὑπάρχει, ὅτι διὰ τοῦτο οὐδὲ τὸ δῶρον προσδέχεται. Ὀφείλομεν, etc.

Ξ ἐν ἀληθείᾳ θεάσηται παρευθὺ καὶ ἡμᾶς ἐκ τῆς ἁμαρτίας λύει, τοῦτο τὸ δῶρον ὑπὲρ τῶν πταισμάτων

D

λαμβάνων. Οὕτω γὰρ καὶ τῆς φωνῆς τῆς ἀληθείας μαρτυρούσης ἀκηκόαμεν περὶ τοῦ δούλου τοῦ τὰ μύρια τάλαντα ὀφείλοντος. Ὅτι ἡνίκα εἰς μετάνοιαν ἦλθε, συγχώρησιν τοῦ χρέους παρὰ τοῦ κυρίου αὐτοῦ ἔλαβε. Διὰ δὲ τὸ μὴ συγχωρῆσαι καὶ αὐτὸν τῷ συνδούλῳ αὐτοῦ τὰ ἑκατὸν δηνάρια ἅπερ αὐτῷ ὠφείλει ἐκελεύθη ἀπαιτηθῆναι πάντα ἅπερ ἦσαν αὐτῷ συγχωρηθέντα, διὰ τοῦτο οὖν φανερὸν καθίσταται ὅτι ἐὰν μὴ ἐκ καρδίας συγχωρήσωμεν, etc.

Ο πρὸς τοὺς πλησίον ἀγαθότητος χάριτι (forte χάριν) στερεώσωμεν καθοροῦντες ὅτι σωτηριώδους θυσίας μετὰ θάνατον οὐ δεηθησόμεθα ἐὰν πρὸ θανάτου ἡμεῖς αὐτοὶ θυσία γενώμεθα. Χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.